

1. Referentie

Referentie	Scheerder J. & Pauwels, G. (2002). Vlaanderen sportief gepeild! Resultaten van de APS-survey 1999. Stativaria 2002, 26, p.2-82. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Planning en Statistiek
Taal	Nederlands
ISBN – ISSN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In de sociologische en sportwetenschappelijke literatuur wordt een aantal kenmerken aangeduid als veranderlijken die een sterke invloed kunnen uitoefenen op het actieve sportparticipatiegedrag. De sociaal-structurele determinanten die veelvuldig naar voor geschoven worden, zijn: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, arbeidsmarktparticipatie, beroepsstatus, inkomen, verzorgingspositie, gezinssituatie, woonomgeving, beschikbaarheid van sportaccommodatie, beschikbare vrijetijd, etc.... . Dat de sportparticipatie sociaal gedifferentieerd is, wordt in de literatuur voortdurend bevestigd. Gedurende de laatste vier decennia hebben diverse auteurs de sociale gelaagdheid in de sport empirisch in kaart gebracht, alsook verklaringen aangeleverd om de sociale differentiatie van het sportgedrag te duiden.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Vrije tijd
Trefwoord(en)	Sport

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Onderzoeker(s)	Jeroen Scheerder Guy Pauwels

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	De bevraging gebeurde door middel van een face-to-face onderzoek, namelijk aan de hand van persoonlijke interviews. Dit houdt in dat bij de respondenten thuis een vragenlijst door een interviewer werd afgenomen.
Onderzochte groep	Het steekproefplan is opgemaakt door het ISPO. De onderzoekspopulatie omvat de Nederlandstalige bevolking – ongeacht nationaliteit – tussen 16 en 75 jaar woonachtig in het Vlaams Gewest of in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In totaal dienden

	1510 enquêtes gerealiseerd te worden binnen de vastgestelde onderzoekspopulatie.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

	In de sociologische en sportwetenschappelijke literatuur wordt een aantal kenmerken aangeduid als veranderlijken die een sterke invloed kunnen uitoefenen op het actieve sportparticipatiegedrag. De sociaal-structurele determinanten die veelvuldig naar voor geschoven worden, zijn: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, arbeidsmarktparticipatie, beroepsstatus, inkomen, verzorgingspositie, gezinssituatie, woonomgeving, beschikbaarheid van sportaccommodatie, beschikbare vrijetijd, etc. Dat de sportparticipatie sociaal gedifferentieerd is, wordt in de literatuur voortdurend bevestigd. Gedurende de laatste vier decennia hebben diverse auteurs de sociale gelaagdheid in de sport empirisch in kaart gebracht, alsook verklaringen aangeleverd om de sociale differentiatie van het sportgedrag te duiden. In deze studie wordt onderzocht in welke mate de actieve sportdeelname in een aantal van haar aspecten sociaal gedifferentieerd is. Meer bepaald werd er nagegaan of er in functie van geslacht, leeftijd, opleiding, beroep, verzorgingspositie, inkomen en beschikbare vrijetijd significante verschillen opduiken voor de algemene sportdeelname, de sportintensiteit, de sportdiversiteit, de sportorganisatorische context en de algemene en specifieke sportvoorkeur. In dit rapport wordt bijgevolg een beperkt aantal van de hierboven opgesomde variabelen in de analyse opgenomen. Zo houden ze in hun analyse bijvoorbeeld geen rekening met waardeoriëntaties, etnische afkomst of het bewegingsculturele kapitaal. Culturele kenmerken en socialisatiefactoren worden hier bijgevolg buiten beschouwing gelaten. Om de verschillen en ongelijkheden met betrekking tot de actieve sportdeelname in Vlaanderen in kaart te brengen, worden zowel bivariate als multivariate analysetechnieken aangewend. Uit de bivariate analyse blijkt dat de sportparticipatie van 16- tot en met 75-jarigen in Vlaanderen sterk beïnvloed wordt door geslacht, de leeftijdscohort waartoe men i.c. de gedurende de levensloop reeds opgebouwde sport- en bewegingservaring behoort en het opleidingsniveau. Ook de beroepsstatus, de verzorgingspositie, het gezinsinkomen en de beschikbare vrijetijd oefenen een zekere invloed uit op de actieve sportdeelname. Geslacht, leeftijd en opleiding spelen ook een beduidende rol bij de sportintensiteit en de sportvoorkeur. Zo zijn bal- en teamsporten heel wat populairder bij mannen dan bij vrouwen; worden mannen meer aangetrokken door traditionele en sterk geïnstitutionaliseerde sport- en bewegingsvormen en vrouwen eerder door sportactiviteiten onder leiding van een instructeur (dans, aerobics en onderhoudsgymnastiek); participeren jongeren nog altijd veel meer in club- en competitiesport dan ouderen; en zijn lageropgeleiden - in tegenstelling tot hogeropgeleiden - bijna uitsluitend liefhebbers van solosporten. Ondanks de popularisering van de sport en andere vormen van bewegingscultuur, blijven dus heel wat opmerkelijke sociale verschillen en ongelijkheden in de sport standhouden. De bivariate analyse legt duidelijke verbanden tussen de actieve sportdeelname en een aantal afzonderlijke sociale kenmerken. Hetzelfde geldt voor de correspondentieanalyse. Deze analysetechnieken gaan echter voorbij aan het feit dat de gehanteerde contextvariabelen in werkelijkheid zeer sterk met elkaar vervlochten zijn, waardoor ze elkaars effecten kunnen versterken of juist opheffen. Vandaar dat in deze bijdrage het sportgedrag ook via een multivariate invalshoek geanalyseerd werd. Op deze manier kunnen niet alleen interactie-effecten, maar ook de predictiekracht van een aantal contextvariabelen onderzocht worden. Uit de multivariate analyse blijkt dat, gecontroleerd voor andere sociale variabelen, opleiding, leeftijd, geslacht en vrijetijdskapitaal zeer sterke predictoren zijn van de actieve sportbeoefening. Zowel uit de bivariate als uit de multivariate analyse komt
--	--

	het opleidingsniveau bovendien als een zeer sterke determinant van actieve sportbeoefening naar voor. In de multivariate analyse wordt het opleidingsniveau zelfs als de variabele met de grootste verklaringskracht aangeduid. Dat het opleidingsniveau gecontroleerd voor andere variabelen een sterk of zelfs groter effect heeft op de algemene sportdeelname, wordt ook in studies over andere populaties bevestigd. Ook in het cultuurdeelname-onderzoek van Jacobs & Stoffelen (1998) - met daarin onder andere een luik over actieve sportbeoefening in Vlaanderen anno 1995 - wordt onder meer het opleidingsniveau, naast het al dan niet studeren, de leeftijd en het geslacht, als een sterke predictor voor actieve sportdeelname aangeduid. Andere opvallende bevindingen uit het voorliggende rapport kunnen we als volgt samenvatten: - Bijna de helft van de 16- tot en met 75-jarigen in Vlaanderen doet niet actief aan sport. - Non-participatie in sportactiviteiten komt significant meer voor bij vrouwen, lageropgeleiden en lagere beroepsklassen. Hetzelfde geldt voor de sportintensiteit. De vraag naar de actieve sportdeelname werd in deze studie enigszins beperkt: alleen de wekelijkse actieve sportbeoefening buitenshuis kwam in aanmerking. Bovendien doen Jacobs & Stoffelen (1998: 107) geen uitspraak over de predictieve kracht van de opleidingsvariabele in hun model. - Meisjesleerlingen en -studenten beoefenen beduidend minder intensief sport dan hun mannelijke collega's. Deze achterstand halen zij op latere leeftijd niet meer in. - Mensen met zeer veel vrijetijd doen relatief weinig aan sport, ondanks het feit dat zij daarvoor wel tijd zouden kunnen/willen vrijmaken. Het betreft hier voornamelijk 65-plussers, de laagstopgeleiden, arbeiders, de laagste gezinsinkomens, arbeidsongeschikten en gepensioneerden. - Het merendeel van de sportbeoefenaars in Vlaanderen kiest voor een nietclubgebonden manier van sporten. Niet- en andersgeorganiseerde sportbeoefening komt meer voor bij vrouwen dan bij mannen. Het belang van de niet- en andersgeorganiseerde sport mag niet onderschat worden. - Solosporten zijn veel populairder dan duo- of teamsporten. Het aantal solosporters ligt beduidend hoger dan het aantal solosporters. Bovendien worden solosporten slechts door een kwart van hun participanten in clubverband beoefend. Dat jongeren, en meer bepaald schoolverlaters, steeds zwakker scoren voor fysieke en sportieve activiteiten, werd reeds meermaals onderzoeksmatig aangekaart. Vandaar dat de Vlaamse overheid al van bij aanvang van de jaren negentig in haar sportbeleid duidelijke accenten legt ter bevordering van de jeugdsportparticipatie. Het beleid is er op gericht keuzes te maken zodat de beschikbare, schaarse middelen optimaal verdeeld worden. Dat geldt eveneens voor het sportbeleid. De inzichten die men op basis van wetenschappelijk onderzoek bekomt, dienen geen beleidskeuze(s) te maken, maar daarentegen wél bakens uit te zetten aangaande diverse beleidsopties. Op die manier laat wetenschappelijk onderzoek ruimte voor het beleid en de politiek om een eigen rol te vervullen in de beleidsontwikkeling. In die zin worden hier geen kant en klare beleidsopties uitgetekend, maar kan op basis van de bevindingen wel aandacht worden gevraagd voor de groep van zwakkere en non-participanten, met name meisjesstudenten, personen met een lager opleidingsniveau en personen met veel vrije tijd. Een momentopname zoals de voorliggende studie er een is, maakt het niet mogelijk uitspraken te formuleren over verschuivingen in sportgedrag. Niettemin werd een korte vergelijkingsoefening in de tijd uitgevoerd op basis waarvan we kunnen stellen dat, naar alle waarschijnlijkheid, de bevindingen in deze studie in verband met de determinanten voor sportdeelname nog steeds actueel zijn. Naar de toekomst toe zijn longitudinale of herhaalde cross-sectionele data echter onontbeerlijk, zeker indien het beleid tijdstrends wil kunnen vaststellen.
--	---

--	--

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/